

VISIE OP OVERLAST

In en rond de opvang van ontheemden gebruiken locatiemedewerkers, bewoners en omwonenden regelmatig het begrip overlast. Maar wat is het eigenlijk?

Overlast betekent ook wel 'hinder op een onacceptabel niveau'. Het oordeel 'onacceptabel' is subjectief (want in de ogen van degenen die de term gebruiken) en dus niet waarde vrij, en afhankelijk van omstandigheden. Overlast is ook een breed begrip, waar veel soorten hinder onder kunnen vallen met verschillende mogelijke oorzaken en dus ook verschillende mogelijke oplossingen. Dit beknopte document probeert daarom inzicht te geven in het begrip overlast, de soorten en oorzaken van overlast.

Overlast in de opvang

Overlastgevend gedrag, dat betrokkenen onacceptabel hinderend vinden, zorgt voor spanningen en onrust op een locatie en kán tot onveilige situaties leiden. Een belangrijk verschil met de overlast die we kennen in ons 'normale', Nederlandse leven is dat het met Oekraïense ontheemden vaak gaat om een opvangsituatie. Gemeentelijke opvanglocaties zijn eigenlijk 'woon-zorgcombinaties' met potentieel getraumatiseerde mensen die met vaak tientallen en soms honderden bij elkaar wonen, van wie veel kinderen. Dat maakt het extra ingewikkeld en vaak potentieel explosief.

Signaleren, de-escaleren en onderzoeken

Bovenstaande maakt het extra belangrijk om op tijd te signaleren en de-escaleren, voordat er een acute situatie ontstaat.

De overlast kun je veroordelen en er perken aan stellen, maar het heeft geen zin degene die tot overlast is te veroordelen. Dat kan het probleem zelfs vergroten. Door iemand te veroordelen sluit je iemand namelijk uit. En uit onderzoek blijkt dat dé belangrijkste verklarende factor van agressie eenzaamheid is, sociale isolatie. Het heeft wél zin op zoek te gaan naar de reden achter zijn of haar gedrag. Dat vraagt dat je je inleeft in bewoners, en dus ook in overlastgevend bewoners. Alleen dat inleven helpt al bij het de-escaleren.

Het helpt ook bij het vinden van een oplossing. Daarvoor is het namelijk belangrijk dat je zicht krijgt op de oorzaak van het overlastgevend gedrag vanuit het perspectief van betrokkenen, dus inclusief diegene die het gedrag vertoont. Zelden liggen de oorzaak en (dus) de oplossing alleen bij degene die het overlastgevend gedrag laat zien. De bron van het probleem vinden en samen met de betrokkenen vanuit verschillende perspectieven aanpakken is daarom belangrijk.

Soorten en oorzaken

We onderscheiden bij overlast fysieke verloedering (verwaarlozing) en sociale overlast (dronkenschap, drugsgebruik, drugshandel, lastigvallen, rondhangen, agressie, geluidsoverlast, ...). Er zijn vele verschillende oorzaken voor, zoals middelenmisbruik, psychische problematiek, een verstandelijke beperking, culturele verschillen, een psychose, schokkende ervaringen, een verslaving, voortdurende frustratie (van op elkaars lip zitten, huisgenoot zijn met iemand waar je niet voor gekozen hebt, onderliggende conflicten in het land van herkomst, spanningen tussen familie of vrienden, prikkelbaarheid door stress en

vermoeidheid en het dealen met wat je hebt meegemaakt en de onzekerheid waar je nu in leeft, of zelfs het niet kunnen lezen of schrijven, en het niet-krijgen van benodigde zorg). Afhankelijk van de soort van overlast, de bron en de situatie en bewonerspopulatie kun je je aanpak inrichten.

Daar komt bij dat psychische klachten, middelenmisbruik en overlastgevend gedrag amper uit elkaar te halen en situatieafhankelijk zijn. Het is dus een complex dat je met de bijbehorende nuance en aandacht moet benaderen.

Beperking van kans en impact

Tot slot, niet alle overlast is te voorkomen. Het beste wat je kunt doen is het beperken en er slim op reageren als het voorkomt. Daarom gaat het in onze visie om preventie en, bij overlast, om zorg én veiligheid, met als doel dat het welzijn van álle betrokkenen erbij gebaat is en dat te allen tijde uitzetting zonder alternatief voorkomen wordt.

De uitwerking van onze visie vind je in onze [checklist Overlast](#).